

Projekt **Hrvatska 2030** - pregled svih reformi

1. Smanjivanje birokratske uloge države i novi model upravljanja

- **Ograničenje potrošnje opće države** s približno 50 % **na najviše 40-42 % BDP-a** (baltički prosjek) i dugoročno do 32-34 % BDP-a (kao u Švicarskoj).
- **Masa javnih plaća treba se smanjiti s 13 na najviše 10 % BDP-a** (prema usporedivim zemljama Srednje i Istočne Europe) i na dugoročno 8 % (kao u Njemačkoj).
- Ustavno pravilo o uravnoteženom proračunu (kao švicarski model kočnice duga).
- Proračunski deficit smije nastati isključivo u razdobljima izrazite ekonomske krize, uz automatsku obvezu vraćanja duga u godinama rasta. Dugoročni cilj je postizanje suficita koji će se koristiti isključivo za smanjenje javnog duga i porezno rasterećenje.
- **Izdaci za obranu prema 5 % BDP-a** (po primarnom uzoru na Poljsku i Baltik).
- Model „Novi javni menadžment”: ograničiti funkcije države te fokusirati javne politike za nužne klasične i europske poslove.
- **Integrirano upravljanje rizicima** kao podršku smanjivanju vertikalno postavljenih birokratskih silosa. **Razvoj organizacijske kulture s novim sustavom vrijednosti** koji potiče snažne strukturne reforme i horizontalnu **integraciju javnih politika**.
- Meritokratski sustav nagrađivanja u javnom sektoru temeljiti na mjerljivoj produktivnosti, odgovornosti i reformskim inicijativama, uz istovremeno smanjivanje ukupne mase zaposlenosti i plaća u sektorima s niskom dodanom vrijednošću.
- Konstantna **optimizacija javnog sektora** primjenom pravila „**2 za 1**“, pogotovo u tromim birokratskim strukturama. Na svaka dva prirodna odlaska iz sustava (umirovljenje ili promjena posla), može biti dopušteno zapošljavanje samo jedne nove osobe. Ovim mehanizmom postiže se **sustavno smanjenje administracije i troškova javnih plaća**, dok se radna snaga postupno i organizirano usmjerava prema privatnom sektoru.
- Dodatno smanjenje broja državnih agencija i zavoda kroz procese spajanja, ukidanja (sunset clause) ili privatizacije uzimajući u obzir i okvir EU-a. Sagledati spajanja pojedinih mrežnih regulatornih agencija.
- Jedinstvena zakonska tumačenja na svim razinama javne vlasti.
- Zabrana paralelnih inspekcija, jedinstvena inspekcijska kontrola, nadzor temeljen na riziku i prethodnoj najavi (osim kod rizika za život i sigurnost, kao u Nizozemskoj i Danskoj).
- Žalbe u području gradnje i prostornog uređenja ograničiti na jednu instancu i samo na bitne povrede postupka; ukinuti obvezne suglasnosti i 'mišljenja' bez jasnog zakonskog uporišta.
- Participativni proračuni kojima građani mogu lakše utjecati na javni novac.

- Izravne porezne alokacije za financiranje udruga (po uzoru na Poljsku i Litvu), kako bi građani samostalno usmjeravali 1-2 % svoje obveze poreza na dohodak izabranim udrugama.
- Održavanje financijske potpore važnim nacionalnim kulturnim institucijama.

2. Jednostavniji teritorijalni ustroj kao motor razvoja

- Ukidanje županija i formiranje 6 regija (slično kao u Danskoj): Zagrebačka, Sjeverna, Slavenska, Dalmatinska, Istarska, Ličko-goranska; manji gradovi radi manje koncentracije moći u velikim i obalnim gradovima sjedišta regija, sveučilišta i fakulteta, agencija, zavoda, instituta i državnih kompanija mogu biti izvan iz Zagreba (dok Vlada i ministarstva moraju ostati u Zagrebu).
- Autonomnija metropolitanska područja u 6 velikih gradova (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Varaždin i Zadar), bez preklapanja nekih nadležnosti s regionalnim jedinicama.
- Najviše oko 150 lokalnih jedinica poticanjem njihovog spajanja.
- U 3 godine postupno ukinuti sve proračunske dotacije regionalnoj i lokalnoj upravi te poticati njihovu financijsku autonomiju, čija će samodostatnost (nakon međusobnog spajanja) ovisiti o efikasnosti u privlačenju privatnih investicija i poduzetnika.
- Tvrdi fiskalni "litice" za lokalne jedinice: rashodi za zaposlene najviše 25 % operativnih prihoda; ukidanje svih komunalnih parafiskalnih naknada uz zamjenu prihodima iz poreza na nekretnine; obvezna javna objava troškovnika usluga i usporedbe među jedinicama.
- Ukinuti obvezu ishoda lokalnih suglasnosti i mišljenja za projekte ulaganja.

3. Veći privatni sektor

- **Smanjivati vlasničku ulogu države u tržišnim sektorima** u kojima ne postoji opravdan javni interes, uz **međunarodno otvorene natječaje za privatizacije**, uključujući cijeli portfelj CERP-a i lokalna komunalna poduzeća.
- Prihodi od privatizacija samo za otplatu javnog duga i porezno rasterećenje.
- **Outsourcing javnih usluga** prema privatnom sektoru.
- Produktivnost i razvoj kapitalizma jačati kroz radnu etiku, štednju i akumulaciju privatnog kapitala, privatne investicije, poduzetništvo, istraživanje i razvoj inovacija.

4. Porezno rasterećenje rada i olakšanja ulaganja

- Porezno opterećenje rada (trenutno preko 40 %) spustiti na razinu pet država članica EU-a s najnižim poreznim klinom.
- Jednostavno oporezivanje dohotka s jedinstvenom graničnom stopom do 15 %, uz poticanje lokalne porezne konkurencije u rasponu stope od 0 do 15 %.
- Osobni odbitak (neoporezivi dohodak) vezan uz prosječnu medijalnu plaću.
- Oslobođenje reinvestirane dobiti i **oporezivanje isplaćene dobiti** s 15 %.

- Bez akontacije kod poreza na dobit.
- Bez posebnog oporezivanja kapitalne dobiti, dividendi, prometa nekretnina, potrošnje i kave.
- Nastavno na dodatno porezno rasterećenje dohotka, porez na nekretnine kao dominantni izvor financiranja lokalne i regionalne samouprave. Oporezivanja osloboditi nekretnine u stvarnoj upotrebi (stanovanje, dugoročni najam, rad i proizvodnja). Porezna baza treba biti za neizgrađena građevinska zemljišta, neobrađena poljoprivredna zemljišta i dr. Više porezne stope za neaktivne nekretnine.
- **Bez minimalnog koeficijenta** za obračun doprinosa poduzetnika.
- **Zdravstveni doprinos najviše 13 %**, s osnovicom na najviše tri prosječne bruto plaće.
- **Dobrovoljni mirovinski stup** kao primarni i solidarni kao sekundarni.
- Bez reguliranja minimalne plaće radi sprječavanja gubitka radnih mjesta u industriji.
- Manji broj dana bolovanja na teret poslodavca s 42 na najviše 20 dana (a u Estoniji i Litvi je niže i od toga), uz strožu kontrolu zlouporaba i digitalnu razmjenu podataka između HZZO-a i poslodavaca.
- **Bez obveznih davanja** za do-registraciju djelatnosti, turističke zajednice (za ne-turističke djelatnosti), šume, obnovljive izvore energije, gospodarenje otpadnom ambalažom i povratnu naknadu, uporabu javnih cesta, korištenje cestovnog zemljišta, zdravstvene pregledi na kliconoštvo, REGOS itd. Također, smanjiti davanja za spomeničku rentu, autorska prava, RTV za vozila, pravo puta za infrastrukturu elektroničkih komunikacija, pravo uporabe radio-frekvencijskog spektra, gospodarenje EE-otpadom itd. Propise o povratnoj naknadi i naknadama za ambalažu/EE-otpad restrukturirati u čisto tržišni model.
- Ukinuti sva davanja koja se obračunavaju na prihod umjesto na dobit.
- Nastaviti ukidati upravne pristojbe.
- Mogućnost određivanja godišnje lokalne naknade za pse (kao u Njemačkoj, Švicarskoj, Austriji, Nizozemskoj i dr.).
- Manji broj obveznih slučajeva za javnobilježničke ovjere dokumentacije.
- Niže sudske pristojbe te trošak likvidacije i stečaja.
- Bez obvezne uplate temeljnog kapitala za osnivanje d.o.o. i j.d.o.o.
- Proširenje poreznih poticaja za poduzeća koja organiziraju obrazovne programe za zaposlenike, koji nisu neposredno vezani uz poslove nego uz teme zdravog življenja i očuvanja vitalnosti (prehrana, zdravlje, sport i rekreacija u zreloj dobi, i slično)
- Proširenje poreznih olakšica za plaćanje polica dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja radnika od strane poslodavca.
- Izjednačavanje poreznog tretmana troškova obrazovanja koje poduzeće plaća za zaposlene i nezaposlene kandidate kada se obrazovni program koristi kao dio procesa selekcije radnika.
- Veća stopa porezno priznatog odbitka za donacije obrazovnim institucijama.
- Prijenos poreznih gubitaka unatrag u razdoblju od 10 godina.
- Dobrovoljna prijava neprijavljenih obveza poreza na dobit i PDV-a.

- Jednaki tretman privatnih u odnosu na javne ustanove (u zdravstvo, obrazovanje i socijalne usluge) uz mogućnost raspolaganja dobiti za privatne ustanove.

5. Osobna odgovornost i financijska održivost u budućnosti

Zdravstvena reforma traži nužne mjere za financijsku održivost sustava i konkurenciju:

- **Smanjiti troškove bolnica i lijekova.**
- Isplatiti cjelokupan dug veledrogerijama.
- Omogućiti **konkurenciju i kod primarnog zdravstvenog osiguranja.**
- **Povrat poreza ili vaučer za korištenje privatnog zdravstva**, pogotovo kad su veća čekanja.
- Smanjiti izuzeća od neplaćanja participacija zdravstvenog osiguranja.
- Strogo kontrolirati i sprječavati neopravdana bolovanja. Jačati ulogu primarne zdravstvene zaštite radi rasterećenja bolnica.
- Kažnjavati neinformiranje o izostancima na zakazanim zdravstvenim pregledima.
- **Novi kliničko-bolnički centar u Novom Zagrebu** kao primarni zdravstveni stup za zagrebački prsten i alternativa koncentraciji bolnica u sjevernim dijelovima grada.

Mirovinska reforma traži nužne mjere za financijsku održivost i poticanje aktivacije:

- Novi prvi stup kao dobrovoljni, a novi drugi kao solidarni.
- **Povećati dob umirovljenja na barem 66 godina** kako bi se tek donekle smanjio visoki rizik za financijsku održivost mirovinskog sustava.
- **Ojačati stopu penalizaciju** svih prijevremenih umirovljenja na 8% godišnje.
- Veća aktivacija umirovljenika na tržište rada. Veća olakšica poslodavcima na uplatu zaposlenicima za dobrovoljnu mirovinsku štednju.

6. Sigurnost kroz više fleksibilnosti rada

Reforma tržišta rada traži model **fleksigurnosti** kakav imaju Danska i Nizozemska:

- Reformirati Zakon o radu u smjeru fleksigurnosti, povećanja mobilnosti radnika i lakšeg zapošljavanja, uz očuvanje osnovnih socijalnih prava.
- Ukinuti ograničenja zapošljavanja stranih menadžera i profesionalaca u podružnicama multinacionalnih kompanija.
- Ukinuti hrvatske posebnosti u radnom pravu koje ograničavaju fleksibilnost ugovora na određeno, rada na daljinu i rada preko agencija.
- Ukinuti neplaćene pauze.
- Ukinuti obvezu vraćanja radnika na rad te nadomještanja te obveze isplatom odgovarajuće novčane naknade.
- Olakšati dolazak stranih studenata poticanjem više obrazovnih sadržaja na engleskom jeziku ili drugom stranom jeziku.

Obrazovna reforma traži više konkurencije i prilagodbe tržištu:

- Uvesti **vaučere zbog mogućnosti odabira privatnih i javnih obrazovnih usluga.**

- Smanjivati nepotrebne i opterećujuće te ih svake godine prilagođavati okolini i internacionalizirati dijelove kurikuluma.
- **Kroz više predmeta integrirati poticati razvoj vještina** za kritičko razmišljanje, građansko-demokratsku političku kulturu, otpornost na dezinformacije, financijsku pismenost, poduzetničku inicijativu, zdravi život, umjetnu inteligenciju i dr.
- Uz engleski, uvesti i njemački kao obvezni jezik, a treći strani jezik kao izborni.
- **Poticati slobodu roditelja u jačanju otpornosti sustava na ideološke utjecaje**, uključujući kulturni marksizam, antisemitizam, utjecaj autoritarnih režima i dr.
- Uvesti pravo na **obrazovanje kod kuće** (po uzoru na Sloveniju i više europskih država), čime se osigurava **sloboda osobnog odabira** roditelja, postižu značajne proračunske uštede i omogućuje lakša dostupnost obrazovanja na otocima i udaljenim mjestima kroz decentralizaciju sustava, uz jasne standarde obrazovnih ishoda.
- **Poticati sudjelovanje poduzeća u dualnom modelu obrazovanja** kroz naukovanja kod poslodavaca. Povećanje limita neoporezivih iznosa stipendija te naknada troškova obrazovanja i životnih troškova mladih radnika koji se istovremeno dodatno obrazuju.
- Jačanje strukovnog obrazovanja odraslih za deficitarne vještine.

7. Sigurnost vlasništva i veća pravna izvjesnost

- Nastavak jačanja integracije katastra i zemljišnih knjiga.
- Upis zakupa, najma, zajmova i drugih relevantnih prava u teretovnicu.
- Status podmirenja poreza na nekretninu vidljiv u zemljišnim knjigama.
- Rok za upis bez zabilježbi najviše 5 radnih dana.
- Digitalni katastar industrijskog i investicijskog zemljišta: javno dostupan, s unaprijed definiranim uvjetima ulaganja.
- Brže procedure i izdavanje dozvola (npr. procjene utjecaja na okoliš i dr.): jedinstveni rok od 15 dana nakon kojeg nastupa načelo „šutnje administracije“ za sve dozvole.
- Jedinstveno i javno dostupno porezno tumačenje obvezujuće za sve porezne ispostave i nadzore.
- Porezni nadzor ograničen na rizike i maksimalno trajanje 60 dana za mala poduzeća.
- Dodatno olakšanje stečajnih postupaka.
- Specijalizacije sudaca za tematske sporove.
- Rješavanje specijaliziranih trgovačkih predmeta putem medijacije i arbitraže.
- Rokovi sazivanja sudskih ročišta, umjesto definiranja ukupnog roka postupaka.
- Obveza bezgotovinske kupoprodaje nekretnina.

8. Jako građansko društvo, održiva demografija te zakon i red

- **Poticati odgovornu primjenu umjetne inteligencije** s primarnom ulogom čovjeka u donošenju ključnih demokratskih, institucionalnih i poslovnih odluka.

- **Sloboda govora mora biti zaštićena u okviru vladavine prava**, uz jasno razlikovanje govora mržnje i legitimne javne rasprave. Umjesto regulacije i kažnjavanja važni su edukacija o društvenim vrijednostima oslobođenim od svakog totalitarizma i ekstremizma.
- **Ciljano privlačiti isključivo legalno zaposlene strane radnike kao talentirane pojedince**. Sprječavanje masovnih, ilegalnih i neintegriranih imigracija. Uvjetovati da dozvola za rad stranaca (ne-EU državljani) i eventualni ostanak budu unaprijed potvrđeni pisanim putem, uz **obvezu pune integracije u hrvatsko društvo te poštivanje europskog i hrvatskog političko-pravnog sustava**.
- Detaljniji nadzor nad zdravstvenim stanjem i procijepljenosti stranih radnika pri ulasku u Hrvatsku.
- Posebice privlačiti i **olakšavati imigraciju hrvatske dijaspor koja pored Hrvata uključuje i pripadnike nacionalnih manjina** (Židove, Nijemce, Austrijance, Talijane i dr.) iseljene tijekom vladavine autoritarnih ili totalitarnih režima nakon raspada Austro-Ugarske, a prije uspostave slobodne Hrvatske.
- Poticati postupke medicinski potpomognute oplodnje unutar ustavno definiranog braka, kao bitnu demografsku mjeru u uvjetima sve masovnije neplodnosti parova.
- Postrožiti zakonske kazne za prometne prekršaje uzrokovane obijesnom vožnjom, prekomjernom brzinom i alkoholom. Angažirati dodatne policijske snage u kontroli sigurnosti u prometu, pogotovo blizu škola i vrtića.
- **Zabraniti pušenje u svim zatvorenim prostorima** klubova, kafića, udruga, automobilima (u kojima postoje suvozači nepušači) te na javnim terasama i javnim okupljanjima.
- Strože kazne za nasilje, krađe, provale, prijevare, vandalizam, opuške i dr.
- Omogućiti gradovima i općinama vlastitu lokalnu policiju s realnim ovlastima za zakon i red (kao u SAD-u i Švicarskoj): pravo na nošenje oružja, pisanje kazni i privođenje.
- Proaktivne policijske metode usklađene s pravnim okvirom: korištenje *bait* opreme (vozila i bicikli), zasjede, nadzor fasada; AI analiza snimki te brza reakcija lokalne policije i MUP-a.
- Lakše privođenje i institucionalizacija recidivista i skitnica kroz rehabilitaciju i resocijalizaciju.
- Obvezna sterilizacija opasnih pasmina.
- Zabrana aparata za igre na sreću u ugostiteljstvu, uz edukaciju o štetnosti.
- Mogućnost prodaje kanabisa u *coffee shopovima* (kao u Nizozemskoj).

9. Jačanje obrane i otpornosti

- Snažna ulaganja u **protuzračnu obranu i specijalne postrojbe**.
- **Nacionalna garda i pričuva** u nadležnosti regija i (velikih) gradova kao sustav pomoći u krizama, zaštiti infrastrukture i kao logistička podrška lokalnoj i nacionalnoj policiji.
- Osim novouvedene, **potpuno dobrovoljna volonterska temeljna vojna edukacija** za muškarce starije od 30 godina, uz mogućnost produljenja u puni vojni rok i pričuveni

sastav. **Služenje i pričuva vezani uz mjesto prebivališta ili boravišta kao sustav teritorijalne obrane zajednice.**

- Dodatna modernizacija vojarni: izvan gradova, visoki higijenski i nutritivni standardi, teretane, sport i dr.
- Regulirani i sufinancirani streljački klubovi, uz mogućnost pohrane oružja izvan domova i pridružene obrambene komponente.
- Tečajevi kuhanja za mlade, starije i umirovljenike radi samodostatnosti u potencijalnim krizama.

10. Izborni sustav i predstavnička demokracija

- Nove izborne jedinice prilagođene novom regionalnom sustavu te prostornim i populacijskim okolnostima.
- Mješoviti proporcionalni sustav i dvodomni Sabor: 50 % Sabora bira se proporcionalno na razini cijele države, a 50 % u jednomandatnim jedinicama po first-past-the-post načelu lokalne odgovornosti, što znači da jedan dio zastupnika predstavlja nacionalne programe, a drugi lokalne zajednice, čime se smanjuje stranačka lojalnost i povećava odgovornost prema biračima.
- Mogućnost glasanja na lokalnim izborima već sa 16 godina života.

11. Jaki transatlantski odnosi i podrška saveznicima

- Uz cijeli EU i NATO savez, Hrvatska mora **čvrsto stajati uz saveznike**: Ukrajina, Izrael, Moldova, Tajvan, Južna Koreja, Filipini, Argentina i druge zemlje koje su na prvoj crti obrane slobode od tiranije. Jačati vojnu i obavještajnu suradnju s navedenim zemljama, uključujući već postojeći savez s Kosovom i Albanijom.
- **Nastavak vojne pomoći Ukrajini** kao ulaganje u zajedničku europsku sigurnost.
- Jačati suradnju zemalja u okviru **Inicijative tri mora i Višegradske skupine**.
- Sagledavanje mogućnosti kontroliranog modela outsourcinga prema privatnim vojnim i obavještajnim kontraktorima.
- Preispitati svrhovitost UN-ovih rezolucija ukoliko su supstantivno usmjerene protiv načela liberalne demokracije i sigurnosti navedenih zapadnih saveznika.
- Suradnja sa zapadnim zemljama u **poticanju ekonomskih i vjerskih sloboda** diljem svijeta gdje su one ugrožene od različitih režima i skupina, pogotovo uslijed progona kršćana, Židova i drugih osoba.
- Ohrabrivati druge europske zemlje na provedbu reformi prema modelu Argentine, Tajvana i drugih zemalja čije vlasti teže provedbi ideja slobodnog tržišta.
- **Reforma Bosne i Hercegovine** kao garancija političke zastupljenosti Hrvata u toj državi, **formiranjem trećeg federalnog entiteta**.
- Protuobavještajni mehanizmi radi sustavno detektiranje i sprječavanja širenja dezinformacija koje proizlaze **geopolitičkih utjecaja Kine, Rusije, Irana** i drugih režima usmjerenih protiv jedinstva EU-a i NATO-a, uključujući Hrvatsku i Jugoistočnu Europu.

12. Jačanje uloge i reforma Europske unije

- Jačati ulogu temeljnih i jasno ograničenih javnih politika Unije (geopolitički, tržišni, trgovinski, energetska, granični i prometni poslovi).
- Umjesto centralizacije i birokratizacije, a u duhu supsidijarnosti i većeg poštivanja nacionalnih suvereniteta, **mnoge javne politike Unije prepustiti odlukama država članica**: porezna harmonizacija, imigracija, kvote na raspodjelu imigranata, klimatska politika, zelena agenda i održivost, socijalna i radna politika, zdravstvo, obrazovanje, turizam, sport, kultura, ravnopravnost, humanitarna i razvojna pomoć. Ukinuti pravo EU-a za ograničavanje minimalne (15 %) standardne stope PDV-a.
- **Smanjivati proračun EU-a** u području subvencija poljoprivredu, kohezije i klime.
- Smanjeni okvir javnog novca **fokusirati na kontrolu vanjske granice i projekte prekogranične vrijednosti, primarno kroz tehničku pomoć za provedbu strukturnih reformi** koje doprinose jačanju konkurentnosti i ekonomske slobode.
- Proračun ne smije tražiti nova sredstva financiranja iz prihoda niti imati financiranje na temelju zajedničkih obveznica.
- Dodatna zakonodavna pojednostavljenja, pogotovo obveze izvješćivanja o održivosti (ESG), GDPR i na drugim primjerima prekomjernog reguliranja „zelene“ agende protiv interesa industrije.
- ESG zadržati kao dobrovoljni poslovni standard, bez obvezujućih pravila i ograničenja.
- Univerzalna klauzule o zalasku (sunset clause) novog europskog zakonodavstva nakon 5 godina, uz produljenja uvjetovana transparentnom analizom troškova i koristi koja dokazuje najmanje +30 % neto koristi.